

İLKOKUL VE ORTAOKUL İNGİLİZCE DERSLERİNDE KULLANILAN ŞARKILARIN MÜZİKSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Enes Furkan DANACI¹, Betül KARAGÖZ DURSUN², Süleyman Nihat ŞAD³

* Bu makale İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde ikinci ve üçüncü yazarın danışmanlığında Enes Furkan DANACI tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1 Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı, enesfurkan.danaci@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6600-5291.

2 Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı, betul.karagoz@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2655-3303.

3 Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, nihat.sad@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3169-2375.

Geliş Tarihi: 09.02.2021 Kabul Tarihi: 24.04.2021 DOI: 10.37669/milliegitim.877605

Öz: Bu araştırmanın amacı, 2-8. sınıf İngilizce ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının müziksel özelliklerini pedagojik açıdan değerlendirmektir. Çalışmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2017–2018 eğitim-öğretim yılında ilkokul ve ortaokul İngilizce derslerinde kullanılması onaylanan 9 ders kitabında yer alan toplam 32 adet okul şarkısı incelenmiştir. Şarkılar doküman analizi yöntemi kapsamında araştırmacılar tarafından geliştirilen “Uzman Değerlendirme Formu” kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda konu ve içeriklerinin genel olarak pedagojik açıdan uygun olduğu, ancak şarkı seçimi yapılırken öğrencilerin ses sınırlarına dikkat edilmediği ve şarkıların genelinde prozodi hatalarının olduğu belirlenmiştir. Ayrıca şarkı seçimi yapılırken çocukların ses sınırlarının dikkate alınması gerektiği önerisi getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: şarkı, okul şarkısı, müzik eğitimi, İngilizce öğretimi

MUSICAL EVALUATION OF SONGS USED IN ENGLISH LESSONS AT PRIMARY AND MIDDLE SCHOOLS

Abstract:

The aim of this research is to evaluate the musical characteristics of the school songs in the 2nd to 8th grade English textbooks. The qualitative case study design was used in this study. For this purpose, a total of 32 school songs in 9 textbooks approved by the Ministry of National Education for use in elementary and secondary school English lessons in the 2017-2018 academic year were examined. The songs were analyzed using the "Expert Evaluation Form" developed by the researchers within the scope of the document analysis method. As a result of the research, it was determined that generally the topics and contents were pedagogically appropriate, but the sound limits of the students were not considered appropriately while choosing the songs and there were prosody errors in the songs. In addition, it is suggested that the sound limits of the children should be taken into consideration while choosing the songs.

Keywords: song, school song, music education, teaching English

Giriş

Müzik, içimizde var olan duyguların farkına varmamızı ve bu duyguları anlamlandırıp dışa vurmamızı sağlayan, insan yaşamının önemli bir bölümünü oluşturan araçlardan biridir. Müziği insan yaşamına dâhil etmek ve verimli bir şekilde yararlanmak için müzik eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır. Uçan (2018) müzik eğitimini bir müziksel davranış kazandırma, değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme süreci olarak tanımlamıştır.

Müzik, hem başlı başına eğitimin bir nesnesi hem de farklı alanların öğretiminde kullanılan bir araç ve yöntem olduğu için eğitimin vazgeçilmez bir unsurudur (Türkmən, 2016). Müziğin bir eğitim aracı olması, eğitim ve öğretim sürecinde müziğin gücü ve etkisinden faydalanma, belirli sonuçlara ulaşmak amacıyla müziği kullanmak anlamına gelmektedir. Müziğin bir eğitim yöntemi olma işlevi, bir dersi, üniteyi, bir konuyu öğretmek, öğrenmek ya da işlemek için bilinçli bir şekilde kullanılmasıyla ilgilidir. Müziğin eğitim alanı olma işlevi ise kendine özgü bir çalışma çevresi olmasına dayanmaktadır (Tenkoğlu, 2005).

Okullarda gerçekleştirilen müzik eğitiminin büyük bir bölümünü şarkılar oluşturur. Uluçay'a (2006) göre sözleri ve ezgileri ile çocuklar için bestelenmiş olan şarkılara

okul şarkıları denilmektedir. Şarkılar, çocukların sağlıklı bir gelişim süreci geçirmelerinde önemli derecede etkilidir. Aynı zamanda, çocukların ruhsal dünyasına yapacağı etki ile sosyalleşmelerinde önemli bir görevi olduğu bilinmektedir (Tenkoğlu, 2005). Okul şarkıları öğrencilerin arkadaşları ile birlikte bir etkinlik içerisinde yer almalarını, toplu hareket etmelerini, sosyalleşmelerini ve yeni bilgiler öğrenmelerini sağlar. Şarkılar öğrencilerin müziksel doyumlarını arttırır ve şarkıların çeşitlilik göstermesi derslerin öğrenciler açısından daha eğlenceli hâle gelmesine imkân sağlar.

Çocuklara bir şarkının söz, ezgi ve tartımının doğru bir şekilde öğretilmesine şarkı öğretimi denilmektedir (Sun ve Seyrek, 2002). Şarkı öğretimi etkinliğinde öğretilecek olan şarkılar büyük bir özenle seçilmeli ve çocuğun rahat ve kolay bir şekilde öğrenmesi için en uygun yöntem uygulanmalıdır. Öğretmen daha önceden öğrettiği şarkıyı yeni derste tekrar edebilir, bedenini kullanarak öğrencilerden şarkıya eşlik etmelerini isteyebilir ve böylece öğrencilerin yaratıcılıklarının ortaya çıkmasını sağlayabilir. Öğrenciye şarkı dinletilip ondan hayal kurması ve arkadaşları ile bunu paylaşması istenebilir. Bu şekilde şarkı öğretme etkinliği sayesinde işlenen konu daha eğlenceli hâle gelir (Aydınlı, 2007).

Yener Gökşenli (2011), eğitimde şarkıların kullanılmasının gerekçelerini şu şekilde belirtmiştir:

- Müzik evrenselidir, yaşamın bir parçasını ifade eder ve sınıf ortamına gerçek yaşamdan kesitlerin girmesine izin verir.
- Müzik öğrencilerin ilgisini çeker.
- Öğrencinin ders içerisindeki motivasyonunu arttırarak öğrenme düzeyini artırır.
- Öğrenmeyi kolaylaştırır ve sınıfta bir eğlence ortamı oluşturur.
- Şarkı söylerken kendi sesini duymanın verdiği haz, öğrencinin öğrenmesine yardımcı olur.
- Kelime öğreniminde öğrenciye destek olur.
- Öğrencinin konuşma hızını ve akıcılığını geliştirir.
- Dil bilgisi ve kültürel öğelerin öğretimine yardımcı olur.
- Sınıfta öğrencilerin birbirleri ile etkileşim içinde olmasını sağlar.
- Öğrencilerin hayata farklı bakış açıları ortaya koymasını sağlar ve bunlar üzerinde öğrendikleri yabancı dilde tartışmasına imkân sağlar.

Müzik öğesinin aktif bir şekilde kullanıldığı alanlardan birisi de yabancı dil eğitimidir. Yabancı dil bilmenin önemi tartışılmaz bir olgudur. İnsanlar, toplumlar, uluslararası ve ulusal düzeyde birçok alanda her türlü ilişkinin kurulması için anadil

dışında uluslararası ortak dillerin öğrenilmesi gerekmektedir (Yıldırım, 2010). Yabancı dil öğrenme, bir dili konuşmak ve kullanmak için gerekli becerileri kazanma süreci olarak bilinmektedir (Öner, 2008). Dinleme, konuşma, okuma ve yazma, dil öğreniminde kazanılması gereken temel becerileridir ve dil bu becerilerin fonksiyonel bütünlüğünden oluşmaktadır (Demirel, 1993).

Yabancı dil öğreniminde başlangıç seviyesinde olan öğrencilere dili sevdirmek, hissettirmek ve ilgi çekici hâle getirmek gerekmektedir. Bu durumda hem görsel hem de işitsel ders malzemesi olan şarkılar yabancı dil dersleri için önemli bir ders aracı oluşturmaktadırlar (Yılmaz Güngör, 2014). Özellikle yabancı dil öğretim sürecinde dili hissettirmek ve tanıtmak için şarkıları bu süreçte kullanmak gerekmektedir (Batdı ve Semerci, 2012). Öğrencilerin yabancı dil düzeyi hangi aşamada olursa olsun, yabancı dil eğitiminde kullanılan şarkıların öğrencileri birçok açıdan geliştireceği düşünülmektedir. Yabancı dil eğitiminde şarkılar, anlama ve yazma becerileri ile ilgili etkinlikleri bir araya getiren önemli ders malzemeleri arasında yer almaktadır (Yılmaz Güngör, 2014). Öğretmenler, İngilizce dersinde şarkıları kullanarak gramerden kelime ve telaffuz öğretimine kadar birçok etkinlik düzenleyebilirler. Öğretme tarzlarına uygun ve öğrencileri geliştirmeye elverişli olan etkinlikleri seçerek şarkıları kullanabilirler. Dil bilgisi konularını öğretme ya da pekiştirme konusunda çeşitli şarkılar dil bilgisi odaklı derslerde kullanılabilir (Kayhan Saka, 2008). Ayrıca müziksel faaliyetler, özellikle yabancı dil derslerinde öğrencileri rahatlatarak onlarda oluşabilecek kaygı gibi olumsuz duyguları azaltmaya yarayabilir (Oxford ve Shearin, 1994).

Atılay (2017) öğrencilerin erken yaşta yabancı dil öğretiminde şarkılar aracılığı ile nasıl kelime öğrendiklerini incelemeyi amaçladığı araştırmasında öğrencilerin şarkılar yoluyla rahatlıkla kelime öğrendikleri tespit edilmiştir. Uysal (2017) şarkıların dil bilgisi yapılarını öğretme üzerindeki etkilerini incelediği çalışmada şarkıların, dil bilgisi öğretimine yardımcı bir araç olarak kullanılabileceğini gözlemlemiştir. Sönel (2013) ilkökul 3. sınıfta öğretilen şarkılara ilişkin ses sınırlarının, sınıfı oluşturan bireylerin ses sınırlarına ne derece uygun olduğunu incelemeyi amaçladığı çalışmada öğrencilerin tonları/makamları kaynaklardan alınan şarkıları söylerken düşük bir başarı gösterdiğini belirlenmiştir. Good, Russo ve Sullivan (2015) yabancı dil derslerinde şarkı söylemenin çocukların yabancı dil becerileri üzerinde olumlu etkisini bulmuştur. García Conesa ve Juan Rubio (2015) erken yaşta yabancı dil öğretiminde tekerleme ve şarkıların oldukça yararlı araçlar olduğunu ve çocukların dışsal bir baskı hissetmesizin keyifli ve rahat bir ortamda öğrenmelerine yardımcı olduğunu vurgulamıştır.

De Cristofaro (2011), müziğin yabancı dil öğretim sürecine dâhil edilmesinin en belirgin sebeplerini şu şekilde belirtmiştir:

- Sınıfta müziği kullanmak, dinleme etkinliklerini eğlenceli hâle getirmek için ya da dinlenmek ve rahatlamak için etkili bir yoldur.
- Öğretmenlerin eğlenceli bir şekilde dil bilgisi ve kelime öğretilmelerine imkân tanır.

- Telaffuz ve vurgulamayı geliştirmek için etkili bir yoldur.
- Ezberi kolaylaştırır, kelime bilgisini artırır.
- Davranışlar ve duygular üzerinde etkilidir.
- Duyguların dâhil edilmesi sayesinde motivasyon oluşumu sağlar.

Yukarıda sayılan olumlu kazanımların gerçekleşebilmesi amacıyla derslerde kullanılacak şarkıların iyi seçilmesi ve doğru bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Ders kitaplarında yer verilen şarkıların seçiminde şarkıların yabancı dil öğretimiyle ilgili gerekleri karşılama yanında müziksel özelliklerinin de pedagojik bir şekilde tasarlanmış olması beklenir. Bu anlamda müziksel unsurların zengin bir şekilde kullanıldığı yabancı dil öğretim programları geliştirilirken ve bu programlara yönelik kaynaklar hazırlanırken yabancı dil uzmanlarının yanında müzik uzmanlarının da yer alması bir zorunluluktur. Geçmiş çalışmalara bakıldığında yabancı dil öğretiminde kullanılan kitaplarda yer alan şarkıların müziksel açıdan incelendiği herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla yabancı dil öğretimi ve müzik alanını birleştiren interdisipliner çalışmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, ilkokul (2-4. sınıf) ve ortaokul (5-8. sınıf) İngilizce ders kitaplarında kullanılan şarkıların müziksel özelliklerinin pedagojik açıdan (karar sesi, tonal yapısı, ölçü sayısı, hareket ettiği ses aralığı, metronom hızı, şarkı süresi, prozodi, ses aralığı ve söz ögesinin konusu-içeriği) değerlendirilmesidir. Bu amaçla araştırmanın ana problemi, “İlkokul ve ortaokul İngilizce ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikleri pedagojik açıdan uygun mudur?” şeklinde belirlenmiştir.

Bu bağlamda yapılan bu araştırmadan elde edilecek bulguların İngilizce ders kitapları için şarkılar hazırlanırken dikkat edilmesi gereken müziksel özelliklerin belirlenmesi açısından uygulamacılara yol göstereceği düşünülmektedir. Ayrıca konu ile ilgili daha önce yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmaması ve alanında yapılan ilk çalışma olması bakımından araştırmanın önemli olduğu ve benzer akademik çalışmalara kaynak olabileceği ve alana katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, bir ya da birden çok birey, program, olay ya da faaliyetin çeşitli kaynaklar yoluyla (gözlem, görüşme, görüntülü-sesli materyaller, belgeler ve raporlar vb.) ayrıntılı ve derinlemesine incelendiği ve betimlendiği nitel bir araştırma desendir (Creswell, 2007). Bu araştırmada ilkokul ve ortaokul İngilizce ders kitaplarında yer alan okul şarkıları, ilgili yaş grupları için geliştirilen pedagojik amaçlı şarkıların sahip olması gereken müziksel özellikler açısından incelenmiştir. Okul şarkılarının incelen-

mesisi amacıyla doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Yaygın olarak dilbilimciler tarafından da kullanılan doküman inceleme yöntemi, araştırılması hedeflenen konu ile ilgili yazılı materyallerin incelenmesini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırma, ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının uzman görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesini içerdiği için Etik Kurul izni alınmamıştır.

İncelenen Okul Şarkıları

Bu çalışmada 2017-2018 eğitim öğretim yılında Türkiye'deki ilkökuller ve ortaokullarda İngilizce dersinde kullanılan MEB (Yalçın, Genç, Orhon ve Şahin, 2017; Genç, Türkmen Hut, Ak Küçükçayır, Orhon ve Şahin, 2017), Bilen Yayıncılık (Dağlıoğlu, 2017), Pantera Yayıncılık (Habiboğlu ve Özbay, 2017; Barut, 2017a; Barut, 2017b; Barut, 2017c), Ada Matbaacılık Yayıncılık (Parlar ve Şeker, 2017) ve Tutku Yayıncılık (Kandilci, 2017) tarafından yayınlanmış toplam 9 ders kitabında yer alan toplam 32 okul şarkısı incelenmiştir. Çalışmada incelenen şarkılara ait veriler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. İngilizce 2-8. Sınıf Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Dağılımı

Sınıf	f	%
2. Sınıf	9	28,12
3. Sınıf	9	28,12
4. Sınıf	6	18,75
5. Sınıf	6	18,75
6. Sınıf	-	-
7. Sınıf	1	3,12
8. Sınıf	1	3,12
Toplam	32	100

Tablo 1'e göre incelenen 32 şarkının 9'u (%28,12) 2. sınıf kitaplarında, 9'u (%28,12) 3. sınıf kitaplarında, 6'sı (%18,75) 4. sınıf kitaplarında, 6'sı (%18,75) 5. sınıf kitaplarında, 1 tanesi (%3,12) 7. sınıf kitabında ve 1 tanesi (%3,12) de 8. sınıf kitabında yer almaktadır. 6. sınıf İngilizce ders kitaplarında ise şarkıya yer verilmediği görülmektedir.

Verilerin Toplanması

İngilizce okul şarkılarının müziksel özelliklerini belirlemek ve değerlendirmek amacıyla literatür taraması doğrultusunda (Aktaş, 2008; Alkar, 2008; 2017; İmik, 2011; Kalaycıoğlu, 2009; Sağer, 2002) araştırmacılar tarafından "Uzman Değerlendirme Formu" geliştirilmiştir (bkz. Ek 1). Geliştirilen formda şarkının karar sesi, tonal yapısı,

ölçü rakamı, hareket ettiği ses aralığı, metronom hızı, şarkının süresi, prozodi açısından uygunluğu, ses aralığı açısından uygunluğu ve söz ögesinin konu-içerik açıdan uygunluğunu değerlendirmeye yönelik sorular yer almıştır. Formda yer alan maddeler literatürde yer alan genel şarkı değerlendirme ölçütlerinden oluşmuştur. Bu maddeler hazırlandıktan sonra form, Müzik Eğitimi uzmanlık alanından dört ve Müzik Bilimleri ve Teknolojisi uzmanlık alanından bir öğretim üyesi olmak üzere toplam beş uzmana sunulmuştur.

Verilerin Analizi

İngilizce okul şarkılarının müziksel açıdan analiz edilebilmesi için öncelikle şarkılar “Finale 2014” nota yazım programı kullanılarak yazılı nota hâline dönüştürülmüştür. Ses dosyaları ve şarkı sözlerini de içeren nota dökümleri alan uzmanları tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanlar, Uzman Değerlendirme Formu’nu kullanarak öncelikle 32 şarkının müziksel özelliklerini (karar sesi, tonal yapısı, ölçü rakamı, hareket ettiği ses aralığı, metronom hızı ve şarkının süresi) betimlemiş, ardından da bu şarkıları prozodi ve ses aralığı uyumu açısından değerlendirmişlerdir. Ancak 7 şarkıda fonda belirli bir ezgi tekrar ederken üzerine konuşma tonunda bir metin yerleştirildiği için sadece 25 şarkının prozodi ve ses aralığı uygunluğu incelenebilmiştir. Diğer taraftan şarkıların söz ögesinin konu-içerik açısından uyumu ilgili dersin öğretim programından hareketle araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir.

Araştırmada şarkıların prozodi açısından uygunluğu, ritim uyumu ile değerlendirilmiştir. Her sözcük sesli ya da sessiz harfle biten bir ya da birden çok heceden oluşur. Sesli harflerle biten heceye açık hece denir ve kısa tartımlı kabul edilerek nokta (.) ile ifade edilir. Sessiz harfle biten heceye kapalı hece denir ve uzun tartımlı kabul edilerek çizgi (_) ile ifade edilir (Özgül, 2009). Diğer taraftan okullarda çocuklara öğretilecek şarkıların farklı yaş grupları için tanımlanmış ses sınırlarına uygun olması gerekir (Özgül, 2009). Türkiye’de çocukların yaşlarına göre ses sınırları, Egüz (1980) tarafından aşağıdaki gibi belirtmiştir:

- 6 yaş: Re4-La4
- 7 yaş: Re4-Si4
- 8 yaş: Re4-Do5
- 10 yaş: Re4-Re5
- 11 yaş: Re4-Re5
- 12 yaş: Re4-Mi5
- 13 yaş: Do4-Mi5
- 14 yaş: Do4-Mi5

Uzmanlar her bir şarkı için Uzman Değerlendirme Formu'nu birbirlerinden bağımsız bir şekilde doldurduktan sonra yaptıkları betimlemeler ve değerlendirmeler için öncelikle uzmanların görüş birliği hesaplanmıştır. Bu amaçla Uzman Değerlendirme Formu'ndaki maddeler genel olarak kategorik cevaplardan oluştuğu için Miles ve Huberman (2015, s. 64) tarafından önerilen kodlayıcı tutarlılığı katsayısı hesaplanmıştır [Görüş birliği sayısı/(Görüş birliği + Görüş ayrılığı sayısı)]. Beş uzmanın değerlendirme formlarına verdikleri yanıtlar arasında %100 görüş birliği olduğu görülmüştür. Ayrıca analiz sürecinin güvenilirliğinin artırılması amacıyla uzman değerlendirmeleriyle ilgili süreç ve sonuçlar müzik eğitimi alanı uzmanı olan birinci ve ikinci araştırmacı tarafından sürekli kontrol edilerek teyit edilmiştir (Başkale, 2016). Bu doğrultuda ulaşılan bulgular tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda 2-8. sınıf İngilizce ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının müziksel özellikleri ve pedagojik açıdan uygunluklarına ilişkin bulgular sınıf düzeyine göre tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 2. İkinci Sınıf İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Pedagojik Açıdan Uygunluğuna İlişkin Bulgular

2. Sınıf Şarkı No. su/Adı	Karar Sesi	Tonal Yapısı	Ölçü Rakamı	Ses Aralığı	Metronom Hızı	Süresi	Ses-Söz Uyum (Prozodi)	Ses Aralığı	Söz Ögesinin (Konu-İçerik) Pedagojik Açıdan Uygunluğu
1 No. lu şarkı	Do	La minör /Pentatonik	4/4	-	Andante	32 sn.	-	-	Uygun (Tanışma)
2 No. lu şarkı	Do	Modal dizi	4/4	-	Andante	44 sn.	-	-	Uygun (Hareket komutları)
3 No. lu şarkı	Re	Modal dizi	4/4	-	Allegro	45 sn.	-	-	Uygun (Sayılar)
4 No. lu şarkı	Re	Re Majör	4/4	-	Allegro	43 sn.	-	-	Uygun (Renkler)
5 No. lu şarkı	Fa	Fa Majör	4/4	Mi4-Do5	Moderato	74 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Hobiler)
6 No. lu şarkı	Mib	Mib Majör	4/4	Sib3-Do5	Allegro	71 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Duyu organları)
7 No. lu şarkı	Sib	Sib Majör	4/4	La3-Do5	Andante	68 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Hayvanlar)
8 No. lu şarkı	Mi	Mi minör	4/4	-	Andante	42 sn.	-	-	Uygun (Meyveler)
9 No. lu şarkı	Mi	Modal dizi	4/4	-	Moderato	51 sn.	-	-	Uygun (Hayvanlar)

Tablo 2’de görüldüğü gibi ikinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkıların karar seslerinin “do, re, fa, mi ve sib ve mi” olduğu, tonal yapılarının “La minör, Modal dizi, Re Majör, Fa Majör, Mi Majör, Sib Majör, Mi minör” olduğu, ölçü rakamlarının tüm şarkılarda 4/4’lük olduğu, ses aralıklarının “Mi4-Do5, Sib3-Do5, La3-Do5” olduğu, metronom hızlarının “andante, allegro ve moderato” olduğu, sürelerinin genel olarak bir dakikayı geçmediği, 3 şarkının süresinin bir dakikayı geçtiği görülmüştür. 6 şarkıda fonda belirli bir ezgi tekrar ederken üzerine konuşma tonunda bir metin yerleştirildiği için ses aralığı belirlenememiştir.

Uzman değerlendirmeleri sonucunda, ikinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkılardan ses-söz uyumu (prozodi) incelenen 3 şarkıda bazı hecelerin açık hece olduğu hâlde uzun, bazılarının da kapalı hece olması rağmen kısa nota değerleriyle ifade edildiği, dolayısıyla da ses-söz uyumunun (prozodi) olmadığı görülmüştür. Ses aralıklarının incelenmesi sonucunda aralıkların öğrencilere uygun olmadığı, özellikle “sib3 ve la3” seslerinin ikinci sınıf ses aralığını aştığı görülmektedir. Konularının ise “tanışma, hareket komutları, sayılar, renkler, duyu organları, hayvanlar ve meyveler” olduğu ve dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu, dolayısıyla söz öğelerinin (konu-içerik) pedagojik açıdan uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Üçüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Pedagojik Açından Uygunluğuna İlişkin Bulgular

3. Sınıf Şarkı No. su/Adı	Karar Sesi	Tonal Yapısı	Ölçü Rakamı	Ses Aralığı	Metronom Hızı	Süresi	Ses-Söz Uyumu (Prozodi)	Ses Aralığı	Söz Öğesinin (Konu-İçerik) Pedagojik Açından Uygunluğu
1 No. lu şarkı	Do	Do Majör	4/4	Sol3-Do5	Moderato	52 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Oyun)
2 No. lu şarkı	Re	Re minör	3/4	La3-Si4	Allegro	86 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Kişileri Tanıtma)
3 No. lu şarkı	Mi	Mi minör	4/4	Si3-Do5	Moderato	69 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Aktiviteler)
4 No. lu şarkı	Re	Re minör	4/4	-	Moderato	50 sn.	-	-	Uygun (Tanımlama)
5 No. lu şarkı	Do	Do Majör	4/4	Do4-Re5	Allegro	48 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Yer edatlan)
6 No. lu şarkı	Re	Re Majör	4/4	La3-Si4	Andante	54 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Yer sorma)
7 No. lu şarkı	Sib	Sib Majör	4/4	Sol3-Sib4	Andante	118 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Yolculuk)
8 No. lu şarkı	Sol	Sol Majör	4/4	Sol3-Sol4	Moderato	48 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Hava durumu)
9 No. lu şarkı	Do	Do minör	4/4	Fa3-Sib4	Andante	87 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Hayvanlar)

Tablo 3'te görüldüğü gibi üçüncü sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkıların karar seslerinin “do, re, mi, sib ve sol” olduğu, tonal yapılarının “Do Majör, Re minör, Mi minör, Re Majör, Sib Majör, Sol Majör ve Do minör” olduğu, ölçü rakamlarının 4/4'lük olduğu, sadece bir şarkıda 3/4'lük olduğu, ses aralıklarının “Sol3-Do5, La3-Si4, Si3-Do5, Do4-Re5, La3-Si4, Sol3-Sib4, Sol3-Sol4, Fa3-Sib4” olduğu, metronom hızlarının “Andante, Allegro ve Moderato” olduğu, 5 şarkının süresinin bir dakikayı geçmediği, 4 şarkının süresinin ise bir dakikadan fazla olduğu görülmüştür. 1 şarkıda ise fonda belirli bir ezgi tekrar ederken üzerine konuşma tonunda bir metin yerleştirildiği için ses aralığı belirlenememiştir.

Uzman değerlendirmeleri sonucunda, üçüncü sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkılardan ses-söz uyumu (prozodi) incelenebilen 8 şarkıda genel olarak açık hecelerde kısa nota değeri kullanılması gerekirken uzun, kapalı hecelerde uzun nota değeri kullanılması gerekirken kısa nota değeri kullanıldığı, bazı eserlerde hecelerin açık ve kapalı olduğuna bakılmaksızın, aynı nota süreleri kullanıldığı, dolayısıyla da ses-söz uyumunun (prozodi) olmadığı görülmüştür. Ses aralıklarının incelenmesi sonucunda aralıkların öğrencilere uygun olmadığı, özellikle “fa3, sol3, la3 ve si3” seslerinin üçüncü sınıf ses aralığını aştığı görülmektedir. Konularının ise “oyun, kişileri tanıma, aktiviteler, tanımlama, yer edatları, yer sorma, yolculuk, hava durumu ve hayvanlar” olduğu ve dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu, dolayısıyla söz öğelerinin (konu-içerik) pedagojik açıdan uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Dördüncü Sınıf İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Pedagojik Açından Uygunluğuna İlişkin Bulgular

4. Sınıf Şarkı No. su/Adı	Karar Sesi	Tonal Yapısı	Ölçü Rakamı	Ses Aralığı	Metronom Hızı	Süresi	Ses-Söz Uyumu (Prozodi)	Ses Aralığı	Söz Öğesinin (Konu-İçerik) Pedagojik Açından Uygunluğu
Ten Little Indians	Sol	Sol Majör	4/4	Re4-Re5	Andante	80 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun (Sayılar)
My Hobbies	Do	Do Majör	4/4	Do4-Do5	Andante	100 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Hobiler)
What Can You Do?	Do	Do Majör	4/4	Sol4-Sol5	Andante	83 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Aktiviteler)
What Is The Time?	Sib	Sib Majör	2/4	Fa4-Fa5	Andante	44 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Saat)
What's Your Job?	Do	Do Majör	4/4	Mi4-Mi5	Andante	47 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Meslek)
Seasons	Do	Do Majör	4/4	Re4-La4	Andante	73 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun (Mevsimler)

Tablo 4’te görüldüğü gibi dördüncü sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkıların karar seslerinin “sol, do ve sib” olduğu, tonal yapılarının “Sol Majör, Do Majör ve Sib Majör” olduğu, ölçü rakamlarının 4/4’lük olduğu, sadece bir şarkının 2/4’lük ölçü rakamıyla yazıldığı, ses aralıklarının “Re4-Re5, Do4-Do5, Sol4-Sol5, Fa4-Fa5, Mi4-Mi5 ve Re4-La4” olduğu, metronom hızlarının tamamında andante olduğu, 2 şarkının süresinin bir dakikayı geçmediği, 4 şarkının süresinin ise bir dakikadan fazla olduğu görülmüştür.

Uzman değerlendirmeleri sonucunda, dördüncü sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkılar ses-söz uyumu (prozodi) açısından incelendiğinde, şarkılarda açık hece ve kapalı hecelerde aynı nota değerinin kullanıldığı, açık hecelerde uzun nota değerlerinin, kapalı hecelerde kısa nota değerlerinin kullanıldığı, dolayısıyla da ses-söz uyumunun (prozodi) olmadığı görülmüştür. Ses aralıklarının incelenmesi sonucunda aralıkların 2 şarkıda öğrencilere uygun olduğu, 4 şarkıda ise uygun olmadığı, özellikle öğrenciler için ince sesler olan “mi5, fa5 ve sol5” seslerinin dördüncü sınıf ses aralığını aştığı görülmektedir. Konularının ise “sayılar, hobiler, aktiviteler, saat, meslek ve mevsimler” olduğu ve dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu, dolayısıyla söz öğelerinin (konu-içerik) pedagojik açıdan uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Beşinci Sınıf İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Pedagojik Açından Uygunluğuna İlişkin Bulgular

5. Sınıf Şarkı No. su/Adı	Karar Sesi	Tonal Yapısı	Ölçü Rakamı	Ses Aralığı	Metronom Hızı	Süresi	Ses-Söz Uyumu (Prozodi)	Ses Aralığı	Söz Öğesinin (Konu-İçerik) Pedagojik Açından Uygunluğu
1 No. lu şarkı	Re	Re Majör	4/4	Re4-Si4	Moderato	139 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun değildir (Dersler)
2 No. lu şarkı	Fa	Fa Majör	4/4	Mi4-Do5	Moderato	80 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun (Yol tarifi)
3 No. lu şarkı	Mib	Mib Majör	4/4	Si-b3-Sib4	Allegro	48 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Oyunlar ve hobiler)
4 No. lu şarkı	Mi	Mi Majör	4/4	Mi4-Si4	Moderato	58 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun (Günlük alışkanlıklar)
5 No. lu şarkı	Do	Do Majör	4/4	Do4-La#4	Allegro	57 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Sağlık)
6 No. lu şarkı	Mib	Mib Majör	4/4	La-b3-Do5	Moderato	58 sn.	Uygun değildir	Uygun değildir	Uygun (Filmler)

İlkokul ve Ortaokul İngilizce Derslerinde Kullanılan Şarkıların Müziksel Açından Değerlendirir...

Tablo 5'te görüldüğü gibi beşinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkıların karar seslerinin "re, fa, mi, mi ve do" olduğu, tonal yapılarının "Re Majör, Fa Majör, Mi Majör, Mi Majör ve Do Majör" olduğu, ölçü rakamlarının tamamının 4/4'lük olduğu, ses aralıklarının "Re4-Si4, Mi4-Do5, Sib3-Sib4, Mi4-Si4, Do4-La#4 ve Lab3-Do5" olduğu, metronom hızlarının "Moderato ve Allegro" olduğu, 4 şarkının süresinin bir dakikayı geçmediği, 2 şarkının süresinin ise bir dakikadan fazla olduğu görülmüştür.

Uzman değerlendirmeleri sonucunda, beşinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkılar ses-söz uyumu (prozodi) açısından incelendiğinde, şarkılarda bazı heceler açık hece olduğu hâlde uzun, bazılarının da kapalı hece olduğu hâlde kısa nota değerleriyle ifade edildiği, aynı nota değerlerinde hem açık hem de kapalı heceler yer aldığı, dolayısıyla da ses-söz uyumunun (prozodi) olmadığı görülmüştür. Ses aralıklarının incelenmesi sonucunda aralıkların 3 şarkıda öğrencilere uygun olduğu, 3 şarkıda ise uygun olmadığı, özellikle "sib3, do4 ve lab3" seslerinin beşinci sınıf ses aralığını aştığı görülmektedir. Konularının ise "dersler, yol tarifi, oyunlar ve hobiler, günlük alışkanlıklar, sağlık ve filmler" olduğu, 5. sınıf 1 No. lu şarkı dışında dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu, dolayısıyla söz öğelerinin (konu-içerik) pedagojik açıdan 5. sınıf 1 No. lu şarkıda uygun olmadığı, diğer şarkılarda uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 6. Yedinci Sınıf İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Pedagojik Açından Uygunluğuna İlişkin Bulgular

7. Sınıf Şarkı No. su/Adı	Karar Sesi	Tonal Yapısı	Ölçü Rakamı	Ses Aralığı	Metronom Hızı	Süresi	Ses-Söz Uyumu (Prozodi)	Ses Aralığı	Söz Öğesinin (Konu-İçerik) Pedagojik Açından Uygunluğu
Describing People: She's Tall	Re	Re minör	4/4	Do4-La4	Allegro	91 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun (İnsan tanımlama)

Tablo 6'da görüldüğü gibi yedinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkının karar sesinin "re" olduğu, tonal yapısının Re minör olduğu, ölçü rakamının 4/4'lük olduğu, ses aralığının "Do4-La4" olduğu, metronom hızının "Allegro" olduğu, şarkının süresinin ise bir dakikadan fazla olduğu görülmüştür.

Uzman değerlendirmeleri sonucunda, yedinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkı ses-söz uyumu (prozodi) açısından incelendiğinde, şarkıda genel olarak açık hecelerde uzun nota değerleri kullanıldığı, dolayısıyla da ses-söz uyumunun (prozodi) olmadığı görülmüştür. Ses aralığının incelenmesi sonucunda aralığın öğrencilere uygun olduğu görülmektedir. Konusunun ise "insan tanımlama" olduğu ve

dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu, dolayısıyla söz ögesinin (konu-içerik) pedagojik açıdan uygun olduğu görülmüştür.

Tablo 7. Sekizinci Sınıf İngilizce Ders Kitabında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikleri ve Pedagojik Açıdan Uygunluğuna İlişkin Bulgular

8. Sınıf Şarkı No. su/Adı	Karar Sesi	Tonal Yapısı	Ölçü Rakamı	Ses Aralığı	Metronom Hızı	Süresi	Ses-Söz Uyumu (Prozodi)	Ses Aralığı	Söz Ögesinin (Konu-içerik) Pedagojik Açıdan Uygunluğu
Photosynthesis	Mib	Sib Majör/ Mib Majör	4/4	Re4-La4	Andante	140 sn.	Uygun değildir	Uygun	Uygun (Fotosentez)

Tablo 7’de görüldüğü gibi sekizinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkının karar sesinin “mib”, tonal yapısının “Sib Majör ve Mib Majör” olduğu, ölçü rakamının 4/4’lük olduğu, ses aralığının “Re4-La4” olduğu, metronom hızının “Andante” olduğu, şarkının süresinin ise bir dakikadan fazla olduğu görülmüştür.

Uzman değerlendirmeleri sonucunda, sekizinci sınıf İngilizce ders kitabında yer alan şarkı ses-söz uyumu (prozodi) açısından incelendiğinde, şarkıda genellikle hecelerin açık ve kapalı olmasına bakılmaksızın aynı nota değerlerinin kullanıldığı, dolayısıyla da ses-söz uyumunun (prozodi) olmadığı görülmüştür. Ses aralığının incelenmesi sonucunda aralığın öğrencilere uygun olduğu görülmektedir. Konusunun ise “Fotosentez” olduğu ve dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu, dolayısıyla söz ögesinin (konu-içerik) pedagojik açıdan uygun olduğu görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2-8. sınıf İngilizce ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının müziksel özelliklerini pedagojik açıdan değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma kapsamında toplam 32 şarkı, karar sesi, tonal yapısı, ölçü rakamı, hareket ettiği ses aralığı, metronom hızı ve şarkının süresi açısından betimlenmiş, bu şarkıların prozodi ve ses aralığı uyumu ve söz ögesinin konu-içerik açıdan uygunluğu değerlendirilmiştir. Yapılan bu analiz çalışması sonucunda 2017–2018 eğitim öğretim yılında, ilkökul ve ortaokul (2-8. sınıf) İngilizce ders kitabı olarak dokuz ders kitabının etkin olarak kullanıldığı, bu dokuz kitapta toplam 32 okul şarkısı yer aldığı belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca en fazla şarkının, 2 ve 3. sınıf ders kitaplarında yer aldığı, 4 ve 5. sınıf ders kitaplarında 6’şar şarkının, 7 ve 8. sınıf ders kitaplarında 1’er şarkı kullanıldığı ve 6. sınıf ders kitabında ise şarkılara yer verilmediği gözlemlenmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak şarkıların sınıf düzeylerinde düzenli bir dağılım göstermediği söylenebilir. Bu bulguyu destekler

nitelikte Kalaycıoğlu (2009), yüksek lisans tez çalışmasında ilkokul ve ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların sınıflara göre dağılımını belirlemiş, sayısal dağılımı incelendiğinde dengesiz bir dağılım tespit etmiştir. Öğretilen okul şarkısı sayısının bazı sınıflarda yoğunlaştığını, birinci kademedeki ilk üç sınıfta okul şarkısı sayısı bakımından dengeli bir dağılım gözlenirken, 4 ve 5. sınıflarda kullanılan okul şarkısı sayısının oldukça azaldığını gözlemlemiştir.

Şarkıların müziksel özellikleri pedagojik açıdan incelenmesi sonucunda konu ve içeriklerinin genel olarak pedagojik açıdan uygun olduğu, ancak şarkı seçimi yapılırken öğrencilerin ses sınırlarına dikkat edilmediği ve şarkıların genelinde prozodî hataları olduğu belirlenmiştir.

İncelenen şarkılar arasında %31,25'lik oranla en çok kullanılan karar sesinin "Do" olduğu görülmüştür. Do sesinden sonra en çok kullanılan karar sesinin %21,87'lik oranla "Re" olduğu görülmüştür. Kullanılan diğer karar seslerinin "Mi, Mib, Fa, Sol, Si ve Sib" olduğu görülmüştür. Şarkılar tonal yapılarına göre incelendiğinde 22 şarkıda Majör, 7 şarkıda minör tonun kullanıldığı ve 3 şarkının ise modal dizi kullanılarak oluşturulduğu görülmüştür. Buradan hareketle İngilizce okul şarkılarında Majör tonun daha çok tercih edilen ton olduğu söylenebilir. Alkar (2008), yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim müzik eğitimi dersinde kullanılan öğrenci çalışma kitapları içerisinde yer alan şarkıların müziksel analizini gerçekleştirmiş, alt boyut olarak dizi yapısını incelemiştir. Araştırma sonucunda en çok kullanılan dizinin Majör dizi olduğunu, Türk müziği dizi sistemi olan Hüseyini'nin ikinci sırada yer aldığını ve minör dizinin ise 1950 yılı ile birlikte üçüncü sırada yer aldığını tespit etmiştir.

İncelenen okul şarkılarında en çok kullanılan ölçü sayısının 4/4'lük olduğu tespit edilmiştir ve şarkılarda kullanılan toplam ölçü sayılarının %93,75'ini oluşturduğu görülmüştür. Bu durum şarkı seçimi yapılırken öğrencilerin algılama seviyelerinin düşünülmesinden kaynaklanabilir. Şarkılarda batı müziği ölçü yapılarının ağırlığını koruduğu söylenebilir. Bu bulguyu destekler nitelikte Uluçay (2012), 6-7-8. sınıf müzik ders kitaplarındaki şarkıların müziksel özelliklerini incelemeyi amaçladığı çalışmasında, alt boyut olarak şarkıları ölçü sayılarına göre değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda Türk müziğinin ögesi olan ve aksak ritimler olarak bilinen 9/8'lik, 5/8'lik, 7/8'lik ölçü sayılarının düşük düzeyde kullanıldığını, ağırlıklı olarak; 4/4'lük ve 2/4'lük ölçü sayıları kullanıldığını tespit etmiştir.

Şarkılarda Andante, Moderato ve Allegro metronom hızlarının kullanıldığı, en fazla Andante'nin kullanıldığı görülmüştür. Bu üç metronom hızıyla yazılmış olan şarkıların farklı sınıf düzeylerinde karışık olarak yer aldığı görülmüştür. Çocukların bu metronom hızlarındaki şarkıları gelişim düzeylerine göre rahatça seslendirebildikleri söylenebilir. Bu bulguyu destekler nitelikte Karakoç (2019), ortaokul (5-8. sınıflar) müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının değerler eğitimi ve müziksel özelliklerini incelemeyi amaçladığı çalışmasında, alt boyut olarak şarkıların hız terimlerini

incelemiş ve şarkılarda Andante, Moderato ve Allegro metronom hızlarının kullanıldığını tespit etmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen ders kitaplarında yer alan 2. sınıf 1 No. lu şarkıda, 2. sınıf 2 No. lu şarkıda, 2. sınıf 3 No. lu şarkıda, 2. sınıf 4 No. lu şarkıda, 2. sınıf 8 No. lu şarkıda, 2. sınıf 9 No. lu şarkıda ve 3. sınıf 4 No. lu şarkıda fonda belirli bir ezgi tekrar ederken üzerine konuşma tonunda bir metin yerleştirildiği için ses aralığı ve prozodi uyumu belirlenememiştir.

İlkokul ve ortaokul (2-8. sınıflar) İngilizce ders kitaplarında şarkıların söz yazarları ve bestecileri yer almamaktadır. MEB ve Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler doğrultusunda şarkıların söz yazarları ve bestecilerine ulaşılamamıştır. Bu durum şarkıların bazılarının anonim eserler olmasından kaynaklanabilir. Örneğin Özparlak ve Sonsel (2020), 5 ve 6. sınıf müzik ders kitaplarında bulunan okul şarkılarını eğitim müziği bakımından incelemeyi amaçladıkları çalışmalarında, ikinci alt boyut olarak şarkıları besteci dağılımlarına göre incelemişler ve %28,85'lik bir dilimle en çok anonim şarkılar olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Şarkıların anonim olması durumunun da mutlaka eserlerin künyelerinde belirtilmesi gerekmektedir.

Sınıflara göre incelendiğinde okul şarkısı seçiminde öğrenci ses sınırlarının çoğunlukla gözetilmediği görülmüştür. 7 şarkının öğrencilerin ses sınırlarına uygun olduğu, 18 şarkının uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Buna göre şarkıların besteleme ölçütleri bakımından ses sınırları dikkate alınmadan bestelendiği söylenebilir. Bu bulguyu destekler nitelikte Aktaş (2008), İlköğretim II. kademe okul şarkılarının öğrencilere uygunluğunu incelemeyi amaçladığı yüksek lisans tezinde, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında değişikliğe uğramış olan ilköğretim okulları müzik dersi öğretim programı içerisinde yer alan okul şarkıları incelemiştir. Araştırma sonucunda şarkıların ses sınırlarının ya çok tiz (ince), ya da çok pes (kalın) olduğundan ilköğretim çağındaki öğrenci için okul şarkılarını seslendirmenin bir problem olduğunu tespit etmiştir.

Okul şarkıları prozodi kuralları çerçevesinde incelendiğinde eserlerin tamamının prozodi kurallarıyla uyumsuz olduğu görülmüştür. Şarkılar ritim uyumuna göre incelendiğinde, kapalı hecelerin kısa nota değerleriyle, açık hecelerin uzun nota değerleriyle gösterildiği, hecelerin açık ve kapalı olma durumlarına dikkat edilmeden aynı nota sürelerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu bulguya göre ders kitapları içerisinde yer alan şarkılar bestelenirken veya seçilirken prozodi kurallarına dikkat edilmediği söylenebilir. Araştırma bulgusuna paralel olarak Çalışkan (2019), yüksek lisans tez çalışmasında Türkiye'de ilköğretim II. kademe müzik ders kitapları içerisinde bulunan okul şarkılarını ritmik yapı açısından ve besteci görüşleri bakımından incelemiştir. Araştırma sonucunda 21 okul şarkısının prozodi ilkeleri gözetilerek bestelendiği, 18 okul şarkısına prozodi ilkeleri açısından özen gösterilmediği, müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının sadece yarısının prozodi/ritmik uyum açısından uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İncelenen okul şarkılarının söz ögesinin (konu-içerik) genel olarak pedagojik açıdan uygun olduğu, dersin öğretim programındaki kazanımlarla uyumlu olduğu belirlenmiştir. Alan yazında bu bulgunun tersi niteliğinde Satır (2008), yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim müzik ders kitaplarındaki çocuk şarkılarını öğrencilerin gelişim düzeylerine göre incelemiştir. Araştırma sonucunda ülke-vatan, ulus, Atatürk, Cumhuriyet gibi konuların işlendiği çocuk şarkılarında, öğrencilerde olumsuz duygulanma yaratabilecek ve öğrencilere anlamlandıramayacakları sorumluluklar yükleyen duygu ve düşüncelere yer verildiğini tespit etmiştir.

Okulöncesi, yabancı dil, drama gibi müziksel unsurlardan zengin bir şekilde ifade edilen derslerin öğretim programları geliştirilirken, kaynak tasarımcılar ve uygulamacılara müziksel unsurların pedagojik olarak geliştirilmesi ve kullanılmasıyla ilgili yönergelere de mutlaka yer verilmelidir. Geçmişte geliştirilen programlarda bu hususa dikkat edildiği görülmektedir. Örneğin Kırkgöz (2007) yabancı dil öğretim programında çocukların yabancı dil ediniminde oyun, hikâye, şarkı, drama ve model gibi materyallerin nasıl kullanılacağına dair öğretmenlere kapsamlı bir rehber sunulduğunu belirtmektedir. MEB'in 2006 (2006, s.52) tarihli yabancı dil öğretim programında şarkıların basit ve anlaşılabilir sözlerine, derste işlenen konuyla alakalı olmasına, tekrar içerip içermediğine ve anlamı vurgulamak açısından içerisindeki fiillerin çocuklar tarafından eyleme dönüştürülebilip dönüştürülememesine göre seçilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Mevcut programda ise bu ayrıntıda yönergelere rastlanmamaktadır.

Günümüzde yabancı dil öğretiminde şarkı kullanımının olumlu etkileri kabul görmüş ve programlarda şarkı bir araç olarak kullanılmaya başlamıştır. Eğitimde kullanılan şarkıların pek çok açıdan değerlendirilerek özenle seçilmesi eğitim-öğretim açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma sonuçları doğrultusunda, İngilizce ders kitaplarında yer alan şarkıların kimler tarafından neye göre belirlenmesi gerektiği, şarkılar bestelenirken veya seçilirken prozodi kurallarına dikkat edilmesi gerektiği ve şarkıların besteleme ölçütleri bakımından ses sınırları dikkate alınarak bestelenmesi gerektiği ortaya konmuştur.

Bu çalışmada, özel yayın evleri tarafından hazırlanan yabancı dil ders kitaplarındaki şarkılar araştırma kapsamına alınmamıştır, dolayısıyla gelecekte bu kitaplardaki okul şarkılarının müziksel özellikleri incelenebilir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle araştırmacı ve uygulamacılara bazı önerilerde bulunulabilir:

1. İngilizce öğretiminde okul şarkılarının araç olarak kullanıldığı ve bu şarkıların seçilirken hangi kriterlere göre seçildiğine yönelik çalışmalar zenginleştirilmelidir.
2. İngilizce öğretiminde önemli bir yere sahip olan şarkılar her sınıf seviyesinde yer almalı ve sayıları arttırılmalıdır.

3. Şarkıların söz yazarları ve bestecileri ders kitaplarında belirtilmelidir.
4. Çocukların şarkı söylerken zorlanmalarını, rahat bir şekilde söylemeleri ve ses bozukluklarının oluşmaması için şarkı seçimi yapılırken çocukların ses sınırları dikkate alınmalıdır.
5. Şarkılar bestelenirken atlamalı seslere dikkat edilmeli, ders kitaplarında yer alacak okul şarkılarında büyük aralıklı ses atlamalarına yer verilmemelidir.
6. İncelenen ders kitaplarının farklı uzmanlar tarafından hazırlanıp düzenlendiği görülmüştür ancak müzik ile ilgili bir uzmana rastlanmamıştır. Şarkılar, İngilizce öğretiminde önemli bir araç olduğundan müziksel unsurlar içeren ders kitaplarının hazırlanmasında bir müzik uzmanına da yer verilmelidir.
7. Şarkı içerisindeki nefes yerlerinin görülebilmesi, sadece kulaktan değil aynı zamanda nota ile de şarkı öğretiminin gerçekleştirilmesi, ses aralıklarının ve prozodi uyumunun daha rahat bir şekilde görülmesi için kitaplarda şarkıların notalarına yer verilmelidir.
8. Çocukların şarkıları daha rahat seslendirebilmeleri ve akılda kalıcılığının sağlanması için besteciler, prozodi kurallarına dikkat ederek şarkı bestelemeli ve ders kitaplarında yer alacak okul şarkıları, prozodi kuralları göz önünde bulundurularak seçilmelidir.

Kaynakça

- AKTAŞ, Ş. (2008). *İlköğretim II. kademe okul şarkılarının öğrencilere uygunluğunun incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- ALKAR, R. (2008). *İlköğretim müzik eğitimi dersinde 2007-2008 eğitim öğretim yılında okutulan öğrenci çalışma kitaplarındaki şarkıların müziksel amaçları bakımından analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- ATILAY SAYGIN, D. (2017). *The use of songs in teaching vocabulary to young learners in a foreign language teaching classroom*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çığ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- AYDINLI, D. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin müzik derslerindeki şarkı öğretme durumu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BARUT, H. (2017a). *İlkokul İngilizce 4 ders ve öğrenci çalışma kitabı (1.Kitap)*. Ankara: Pantera Yayıncılık.
- BARUT, H. (2017b). *İlkokul İngilizce 4 ders ve öğrenci çalışma kitabı (2.Kitap)*. Ankara: Pantera Yayıncılık.
- BARUT, H. (2017c). *İlkokul İngilizce 4 ders ve öğrenci çalışma kitabı (3.Kitap)*. Ankara: Pantera Yayıncılık.

İlkokul ve Ortaokul İngilizce Derslerinde Kullanılan Şarkıların Müziksel Açıdan Değerlendirir...

- BAŞKALE, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9 (1), 23-28.
- BATDI, V. ve Semerci, Ç. (2012). Şarkıların yabancı dil becerilerini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin öğrenci görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (4), 126-133.
- CRESWELL, J. W. (2007). Five qualitative approaches to inquiry. *Qualitative Inquiry and Research Design*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- ÇALIŞKAN, Ö. (2019). *Türkiye’de ilköğretim II. Kademe müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının ritmik yapı açısından incelenmesi ve besteci görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- DAĞLIOĞLU, Ö. (2017). İlkokul İngilizce 3 ders ve öğrenci çalışma kitabı. Ankara: Bilen Yayıncılık.
- DE CRİSTOFARO, G. (2011). Languages learning through songs, karaoke and internet. *International Journal of Communication Research*, 1 (1), 37-40.
- DEMİREL, Ö. (1993). *Yabancı dil öğretimi ilkeler yöntemler teknikler*. (3.baskı). Ankara: Usem Yayınları.
- EGÜZ, S. (1980). *Toplu ses eğitimi 1*. Ankara: Ayyıldız Yayınevi.
- GARCÍA CONESA, I. M., & Juan Rubio, A. D. (2015). The Use of Rhymes and Songs in the Teaching of English in Primary Education. *Docencia e Investigación: Revista de La Escuela Universitaria de Magisterio de Toledo*, 40 (25), 83-101.
- GENÇ, H., Türkmen Hut, H., Ak Küçükçayır, G., Orhon, N. Ö. ve Şahin, H. (2017). *İlkokul İngilizce 2 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- GOOD, A. J., Russo, F. A., & Sullivan, J. (2015). The efficacy of singing in foreign-language learning. *Psychology of Music*, 43 (5), 627-640.
- HABİBOĞLU, H. ve Özbay, N. (2017). *Secondary school English 7 student’s book*. Ankara: Pantera Yayıncılık.
- İMİK, Ü. (2011). *Çizgi film müziklerinin yapısal olarak incelenmesi ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- KALAYCIOĞLU, Ş. G. (2009). *Türkiye’deki ilköğretim okullarında müzik eğitiminde kullanılan okul şarkılarının, eğitim müziği besteleme teknikleri bakımından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- KANDİLCİ, E. (2017). *Middle school moonlight English course grade 8 student’s book*. Ankara: Tutku Yayıncılık.
- KARAKOÇ, V. (2019). *Ortaokul müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel özellikler ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- KAYHAN Saka, A. (2008). *Using songs in english language teaching: the use of music activities in the classroom*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- KIRKGÖZ, Y. (2007). English language teaching in Turkey: Policy changes and their implementations. *RELC Journal*, 38, 216-228.
- MEB (2006). *İlköğretim İngilizce dersi (4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- MİLES, M. B., & Huberman, A. M. (2015). *Nitel veri analizi: genişletilmiş bir kaynak kitap*. S. Akbaba Altun ve A. Ersoy (Çev. Ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- OXFORD, R. ve Shearin, J. (1994). Language learning motivation: expanding the theoretical framework. *The Modern Language Journal*, 78 (1), 12-28.
- ÖNER, G. (2008). *Orta öğretim öğrencilerinin yabancı dil öğrenimlerini etkileyen etmenler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- ÖZGÜL, İ. (2009). *Müzik eğitimi ve öğretimi*. (6.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ÖZPARLAK, Ç. S. ve Sonsel, Ö. B. (2020). 5. ve 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Eğitim Müziği Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (1), 218-235.
- PARLAR, D. O. Ve Şeker, A. (2017). *Ortaokul İngilizce 6 ders kitabı*. Ankara: Ada Matbaacılık Yayıncılık.
- SAĞER, T. (2002). *Cumhuriyetten günümüze okul şarkıları üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- SATIR, Ö. C. (2008). *İlköğretim müzik ders kitaplarında yer alan çocuk şarkılarının öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğu açısından incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- SONSEL, Ö. B. (2013). *İlkokullarda öğretilen okul şarkılarının, öğrencilerin ses sınırlarına uygunluk durumları: (Ankara ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- SUN, M. ve Seyrek, H. (2002). *Okulöncesi eğitimde müzik*. İzmir: Müzik Eserleri Yayınları.
- TENKOĞLU, T. (2005). *Farklı müzik algılarına sahip sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin müzik tutumlarının karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- TÜRKMEN, E. F. (2016). *Müzik eğitiminde öğretim yöntemleri*. (1.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- UÇAN, A. (2018). *Müzik eğitimi. Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. (4.Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- ULUÇAY, T. (2006). *İlköğretim ikinci kademe, müzik eğitimi dersinde 2005 – 2006 eğitim öğretim yılında okutulan müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel amaçlar bakımından analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- ULUÇAY, T. (2012). İlköğretim 6-7-8. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan şarkıların müziksel amaçlar bakımından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 337-357.

İlkokul ve Ortaokul İngilizce Derslerinde Kullanılan Şarkıların Müziksel Açıdan Değerlendirir...

UYSAL, M. (2017). *Teaching grammar structures through songs*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çığ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

www.ingilizcedilbilgisi.net/ogretmen/ingilizce-dinleme-metinleri/ (11.04.2018).

YALÇIN, M., Genç, G., Orhon, N. Ö. ve Şahin, H. (2017). *Ortaokul İngilizce 5 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

YENER GÖKŞENLİ, E. (2011). Yabancı dil olarak İspanyolca öğretiminde müziğin öğretim aracı olarak kullanımı. *Mediterráneo/Mediterraneo*, (6), 13-43.

YILDIRAN, Ç. (2010). *Üniversite öğrencilerinin yabancı dil seviyelerinin ve yabancı dil eğitim programına karşı tutumlarının incelenmesi (Aksaray Üniversitesi örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

YILDIRIM, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YILMAZ GÜNGÖR, Z. (2014). Yabancı dil öğretiminde şarkıların kullanımı: Fransız dili eğitimi bölümü öğrencileriyle bir uygulama. *Humanitas Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), 141-151.

Ek 1: Şarkı Uzman Değerlendirme Formu

Şarkının Adı:.....

Uzmanın Adı:.....

1. Şarkının karar sesi nedir? () Do () Re () Mi () Fa () Sol () La () Si
2. Şarkının tonal yapısı nasıldır? () Majör () Minör
3. Şarkının ölçü rakamı nedir? () İki Zamanlı () Üç Zamanlı () Dört Zamanlı () Diğer
4. Şarkının ezgisinin hareket ettiği ses aralığı nedir? () Re4-La4 () Re4-Re5 () Do4-Mi5 () Diğer
5. Şarkının metronom hızı nasıldır? () Andante () Moderato () Allegro () Presto () Diğer
6. Şarkının süresi ne kadardır?
7. Şarkının prozodi açısından uygunluğu nasıldır? () Uygundur () Uygun değildir
8. Şarkının ses aralığı açısından uygunluğu nasıldır? () Uygundur () Uygun değildir
9. Şarkının söz ögesinin eğitimsel (konu-içerik) açıdan uygunluğu nasıldır? () Uygundur () Uygun değildir.